

WYDZIAŁ OCENY TYPU I BUDOWY
BYDŁA MLECZNEGO

**OCENA TYPU I BUDOWY
KRÓW MLECZNYCH**

OCENA TYPU I BUDOWY KRÓW MLECZNYCH

Wydział Oceny Typu i Budowy Bydła Mlecznego PFHBiPM zajmuje się:

- prowadzeniem oceny typu i budowy krów pierwiastek,
- opracowaniem i modyfikacją metodyki /regulaminu/ oceny typu i budowy bydła ras mlecznych z uwzględnieniem systemu informatycznego,
- prowadzeniem specjalistycznych szkoleń,
- przeprowadzeniem oceny typu i budowy krów ras mlecznych na życzenie hodowcy lub innego podmiotu.

Podstawowym zadaniem wydziału jest prowadzenie oceny typu i budowy krów pierwiastek ras mlecznych po buhajach testowych oraz ich rówieśnic. Zadanie to jest realizowane przez klasyfikatorów wchodzących w skład Wydziału Oceny Typu i Budowy. Dane z oceny typu i budowy krów pierwiastek stanowią podstawę szacowania wartości hodowlanej buhajów pod względem cech pokroju i stanowią drugą obok cech produkcyjnych grupę cech, dla których prowadzona jest krajowa oraz międzynarodowa ocena wartości hodowlanej buhajów.

Ponadto, wyniki oceny typu i budowy krów mlecznych wykorzystywane są do:

- wyboru krów na matki buhajów,
- planowania kojarzeń i prowadzenia selekcji w stadach hodowlanych,
- oceny bydła na wystawach hodowlanych,

Liniowe (szczegółowe) cechy pokroju stanowią podstawę nowoczesnego systemu klasyfikacji pokrojowej. Klasyfikacja liniowa opiera się na pomiarach (ocenie) indywidualnych cech pokroju. Skala ocen ma charakter liniowy i mieści się w przedziale od 1 do 9 pkt, a jej wartości skrajne odpowiadają skrajnościom biologicznym. W przypadku wysokości w krzyżu wynik oceny podany jest w centymetrach.

System oceny w Polsce obejmuje obecnie ocenę następujących cech liniowych (rasy PHF-HO, PHF-RW, RP, JE):

1. Wysokość w krzyżu – WK (cm)
2. Głębokość tułowia – GT
3. Szerokość klatki piersiowej – SK
4. Ustawienie zadu – ZU
5. Szerokość zadu – ZS
6. Postawa nóg tylnych-widok z boku –NB
7. Racice (wysokość piętki) – RA
8. Postawa nóg tylnych-widok z tyłu –NT
9. Zawieszenie przednie wymienia – ZP
10. Zawieszenie tylne wymienia – ZT
11. Więzadło środkowe wymienia – WW

12. Położenie wymienia – PW
13. Szerokość wymienia – SW
14. Ustawienie strzyków przednich – SP
15. Długość strzyków – SD
16. Ustawienie strzyków tylnych – ST
17. Charakter mleczny – CM
18. Kondycja – KO
19. Lokomocja – LO

W przypadku bydła w typie użytkowym mięsno-mlecznym oceniane są wszystkie cechy liniowe z wyjątkiem charakteru mlecznego oraz kondycji. Dodatkowo oceną objęte są cztery cechy uwzględniające specyfikę tych ras tj. obwód klatki piersiowej, grubość strzyków, umięśnienie przodu i zadu.

Poza cechami linowymi przeprowadza się ocenę ogólną (łącną) typu i budowy. Ogólna ocena końcowa krowy bazuje na następujących kategoriach opisowych w zależności od typu użytkowego krów:

typ użytkowy mleczny		typ użytkowy mięsno-mleczny	
kaliber i pojemność	-15%	kaliber	-20%
typ i budowa	-15%	typ i budowa	-15%
nogi i racice	-20%	nogi i racice	-10%
wymię	-50%	wymię	-30%
		umięśnienie	-25%

Ocena każdej kategorii jest wyrażona w skali od 50 do 100 pkt. Suma punktów poszczególnych kategorii po uwzględnieniu ich wag stanowi ogólną ocenę końcową zwierzęcia. Przy punktacji obowiązuje zasada, że zwierzęciu o lepszej budowie odpowiada większa liczba punktów. Oceny ogólne są dla hodowcy informacjami, które może natychmiast wykorzystać do selekcji w stadzie. Na ocenę końcową mają wpływ również różnego rodzaju wady, których ewentualne występowanie należy uwzględnić.

W 2009 roku realizując zadanie dotowane przez MRiRW w zakresie oceny typu i budowy bydła ras mlecznych grupa klasyfikatorów PFHBiPM oceniła 43.603 szt. pierwiastek.

Liczbę pierwiastek ocenionych z podziałem na rasy przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczba ocenionych pierwiastek z podziałem na rasy w 2009 roku.

Rasa	PIERWIASTKI			%
	Testowe (T)	Rówieśnice(R)	Razem	
PHF odmiana czarno-biała	19 884	21 808	41 692	95,62
PHF odmiana czerwono-biała	660	634	1 294	2,97
Polska Czerwona	1	134	135	0,31
Simentalska	87	395	482	1,10
Razem	20 632	22971	43603	100,00

Oceniono zbliżone ilości pierwiastek rówieśnic i testowych, stosunek R/T wyniósł 1,11. Dane uwzględniające pierwiastki ocenione na rejonach działania poszczególnych spółek unasienniania zawarte są w tabeli 2.

Tabela 2. Liczba ocenionych pierwiastek na rejonach działania spółek unasienniania w 2009 roku.

Spółka unasienniania	PIERWIASTKI			%
	Testowe (T)	Rówieśnice (R)	Razem	
SHiUZ Bydgoszcz	7543	8175	15718	37,11
WCHiRZ Tulce	5740	6600	12340	28,30
MCHiRZ Łowicz	5086	5409	10495	22,43
MCB Krasne	2263	2787	5050	12,16

Procentowy rozkład oceny ogólnej uwzględniający interpretację oceny w pierwiastek ocenionych w 2009 roku, przedstawia tabela 3. Krowy w I laktacji są oceniane w zakresie od oceny niedostatecznej do bardzo dobrej.

Tabela 3. Zestawienie ocen ogólnych pierwiastek rasy PHF według interpretacji oceny (% udział).

Interpretacja oceny					
Niedostateczna (ND)	Słaba (SL)	Dostateczna (DS)	Dość dobra (DD)	Dobra (DB)	Bardzo dobra (BD)
0,3	1,2	7,9	37,5	51,3	1,8

Średnie wartości oceny za poszczególne kategorie oceny ogólnej oraz wysokości w krzyżu dla ras PHF oraz Simentalskiej przedstawione są w tabelach 4 i 5.

Tabela 4. Średnie oceny pierwiastek rasy PHF za poszczególne kategorie oceny ogólnej.

Rok	Kategoria oceny					
	Wysokość w krzyżu(cm)	Kaliber i pojemność	Typ i budowa	Nogi i racice	Wymię	Ogólna
2008	142,6	81,3	79,5	78,9	77,8	78,8
2009	143,3	81,9	79,8	79,2	78,1	79,2

Tabela 5. Średnie oceny pierwiastek rasy Simentalskiej za poszczególne kategorie oceny ogólnej.

Rok	Kategoria oceny						
	Wysokość w krzyżu(cm)	Kaliber	Typ i budowa	Nogi i racice	Wymię	Umięśnienie	Ogólna
2008	139,8	79,9	80,1	78,2	77,9	78,2	78,7
2009	140,1	80,1	80,1	78,3	78,3	78,6	79,1

Lokomocja jest cechą, która nabiera coraz większego znaczenia ze względu na tendencję wzrostową zmian systemu utrzymania zwierząt z uwięziowego na wolnostanowiskowy. Obecnie lokomocja jest cechą opcjonalną, ocenianą w stadach umożliwiających jej ocenę. Procentowy udział krów z oceną lokomocji do wszystkich krów ocenionych w 2009 roku wynosi odpowiednio dla rasy PHF – 48%, dla rasy Simentalskiej – 32%.

W 2009 roku na życzenie hodowców klasyfikatorzy przeprowadzili ocenę typu i budowy u 3.905 szt. krów mlecznych w tym 1.781 szt. w I laktacji, 960 szt. w II laktacji oraz 1164 szt. w dalszych laktacjach.

Najwyżej ocenione w 2009 roku krowy pod względem typu i budowy to krowy starsze, które były oceniane w czasie trwania drugiej lub dalszych laktacji. Uzyskały one ocenę doskonałą. Poniżej w tabeli 6 krowy, które uzyskały 91 i więcej punktów za ocenę ogólną.

Tabela 6. Najwyżej ocenione krowy przez klasyfikatorów pod względem typu i budowy w 2009 roku.

Nr krowy	Nazwa krowy	Ocena ogólna (pkt.)	Laktacja	Hodowca
PL-005003947277	NEDA 25	93	8	OHZ Dębołęka sp. z o.o.
PL-005032729196	WOPKA 97	92	4	JOŃCZYK EWA, Jonkowo
PL-005092285847	MARIE	92	3	OHZ Dębołęka sp. z o.o.
PL-005003122124	BONA 29	91	6	OHZ Dębołęka sp. z o.o.

KONTAKT

ul. Żurawia 22, 00-515 WARSZAWA

tel. 22 502 33 43

e-mail: pfhb@pfhb.pl

KIEROWNIK WYDZIAŁU OCENY TYPU I BUDOWY BYDŁA MLECZNEGO

Roman Januszewski

tel. 505 107 237

e-mail: r.januszewski@pfhb.pl

KLASYFIKATORZY	Telefon
Marek Solarek	505 107 235
Sławomir Piejaś	505 107 238
Sławomir Rzążewski	505 107 239
Andrzej Toroński	505 107 240
Leszek Materna	505 107 242
Czesław Kamiński	505 107 243
Grzegorz Przyjemski	505 107 245
Eugeniusz Orzechowski	505 107 246